

Wettelijk roosteren: de context en de principes

Arbeidsduur in het ziekenhuis

29 april 2010

Mr. Peter Roosens
Mr. Liesbeth te Rijdt

Overzicht

- I. Waarom is arbeidsduur een actueel thema?
- II. Wat is arbeidsduur?
- III. Voor wie geldt de arbeidsduurreglementering?
- IV. Hoe de arbeidsduur op de afdeling organiseren?

I. Waarom is arbeidsduur een actueel thema?

- sociaal akkoord federale gezondheidssectoren 2005-2010
- blijft een topic bij onderhandeling nieuw sociaal akkoord 2011-2016
- einde gedoogbeleid inspectie TSW aangekondigd
- juridisch verantwoord roosteren wordt belangrijker

II. Wat is arbeidsduur? - Definitie

- wet 16 maart 1971 (Arbeidswet): “*de tijd gedurende welke het personeel ter beschikking is van de werkgever*”
- ter beschikking zijn > arbeid leveren
- ter beschikking zijn = bereid (moeten) zijn gevolg te geven aan een bevel van de werkgever

II. Wat is arbeidsduur? – Concreet

- wél arbeidstijd
  - teamvergaderingen, vormingen
  - verplaatsingstijd tussen twee werkplaatsen
  - ...
- geen arbeidstijd
  - verplaatsing naar werk, naar teamvergaderingen, naar vormingen,
  - pauze (tenzij men niet vrij over tijd kan beschikken)
  - ...
- wachtdienst?

II. Wat is arbeidsduur? - Gelijkstelling

- naast effectieve arbeidstijd
- gelijkgesteld met arbeidstijd
  - periodes van schorsing van de uitvoering van de arbeidsovereenkomst, maar enkel deze die uitdrukkelijk bepaald zijn in de Arbeidsovereenkomstenwet, zoals
    - vakantie
    - betaald educatief verlof
    - pre- en postnataal verlof

- borstvoedingsverlof
- ziekte en ongeval
- klein verlet
- onvolledige dagtaak (niet: toegestane afwezigheid)
- feestdagen
- rustdagen toegekend bij CAO, zoals o.a.
  - ADV-dagen
- Niet gelijkgesteld met arbeidstijd:
  - inhaalrust zondag
  - verlof om dwingende redenen
  - toegestane afwezigheid onbetaald

III. Voor wie geldt de arbeidsduurreglementering?

- regels arbeidsduur alleen relevant voor wie onder het toepassingsgebied van de Arbeidswet valt
- Wie?
  - in het ziekenhuis iedereen behalve:
    - artsen (incl. geneesheren-specialisten in opleiding en studenten-stagiairs)
    - werknemers met een leidende functie of vertrouwenspost (“*door de Koning aangewezen*”)
    - diensthoofden/hoofdverpleegkundigen?

IV. Hoe arbeidsduur op de afdeling organiseren

A. Fase 1: De planning en de wettelijke grenzen

1. maximumgrenzen arbeidstijd
2. minimumgrens arbeidstijd
3. pauzes
4. dagelijkse rusttijd
5. wekelijkse rusttijd
6. arbeid op zondag
7. arbeid op feestdagen
8. nachtarbeid

1. Maximumgrenzen arbeidstijd

- Principe: 8 uur per dag en 38 uur per week
- Afwijking mogelijk mits naleving:
  - absolute daggrens = 11 uur per dag
  - absolute weekgrens = 50 uur per week
    - afwijking binnen sector: zelfs meer dan 50 uur per week (geen max grens, wel organiseren over max vier weken)
  - trimestergrenzen:
    - normale gemiddelde arbeidsduur (13 weken)
    - op geen enkel moment binnen trimester boven 65 uur overschrijding gemiddelde wekelijkse arbeidsduur (“interne grens”)

Voorbeeld

- week 1-5: 50 uur
- totaal toegelaten na 6 weken: $(6 \times 38) + 65 = 293$ uur
- totaal gewerkt na 5 weken: 250 uur
- max. 43 uur plannen in week 6 en daarna nog max. 38 uur per week werken tot einde trimester, tenzij er eerst inhaalrust gepland wordt

2. Minimumgrens arbeidstijd

- 3 uur per werkperiode
- onderbreking pauze toegelaten
  - niet langer dan 1 uur, anders 2 aparte werkperiodes
- korter kan via CAO sector/ziekenhuis

Voorbeeld

voormiddag	namiddag
10-12	17-18
10-13	17-20
10-12	13-14

3. Pauzes

- verbod om langer dan 6 uur zonder onderbreking te werken
- minstens 15 minuten pauze
  - niet langer dan 1 uur anders 2 aparte werkperiodes
  - korter kan via CAO sector/ziekenhuis

4. Dagelijkse rusttijd

- verplicht 11 opeenvolgende uren rust
- tussen de beëindiging en de hervatting van de arbeid
- in elk tijdvak van 24 uur
- korter kan via CAO sector (=/= ziekenhuis)

5. Wekelijkse rusttijd

- verplicht 35 opeenvolgende uren rust
- de dagelijkse rusttijd (11u) komt bovenop de zondagsrust of de inhaalrust zodanig dat de werknemer geniet van een werkonderbreking van 35 opeenvolgende uren
- bedoeling van de Europese wetgever was eigenlijk om gezondheidsredenen 7 dagen op 7 werken onmogelijk te maken

6. Arbeid op zondag

- verplichte inhaalrust bij arbeid op zondag
  - een volle dag als > 4 uur gewerkt
  - een halve dag als < 4 uur gewerkt, te nemen vóór of na 13 uur en dan max. 5 uur werken
- binnen 6 kalenderdagen
- inhaalrust geldt niet als arbeidsduur
  - mag op een gewone inactiviteitsdag
  - mag niet op inactiviteitsdagen die wel aangerekend worden op de arbeidsduur (bv. vakantie, feestdagen, aanvullende rustdagen toegekend bij CAO, ziekte)

Voorbeeld

Week 1							Week 2						
M	D	W	D	V	Z	Z	M	D	W	D	V	Z	Z
-	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	Zo Ru	Zo Ru
												35	35

7. Arbeid op feestdagen

- verplichte inhaalrust bij arbeid op feestdag of vervangingsdag
  - binnen 6 weken
  - voltijdsen
    - een volle dag als > 4 uur gewerkt
    - een halve dag als < 4 uur gewerkt, te nemen vóór of na 13 uur en dan max. 5 uur werken
  - deeltijdsen
    - inhaalrust gelijk aan aantal gewerkte uren
  - inhaalrust wél aangerekend op de arbeidsduur
    - mag niet op een gewone inactiviteitsdag in het roulement

8. Nachtarbeid

- nooit meer dan 8 uur werken in elk tijdvak van 24 uur (afwijking mogelijk mits gelijkwaardige inhaalrust en/of geldelijke compensatie)
- nooit meer dan 50 uur per week

B. Fase 2: Bij dienstroosterverstoring geldt de overurenregeling

1. Niet alle meeruren zijn overuren
2. Wettelijke grenzen blijven veelal te respecteren
3. Inhaalrust

1. Niet alle meeruren zijn overuren!

- niet geplande meeruren tot 38 uur per week altijd toegelaten
  - zgn. bijkomende uren voor deeltijdsen
  - wet vereist geen inhaalrust
- niet geplande meeruren boven 38 uur per week enkel mogelijk in gevallen voorzien in de wet
  - alleen die meeruren zijn overuren
  - wet vereist inhaalrust voor elk overuur
  - soms akkoord/mededeling SD en toelating/mededeling inspectie TSW

2. Wettelijke grenzen blijven veelal te respecteren

- absolute grenzen blijven gelden, behalve voor “echte overuren” (geen grenzen)
  - waarbij ook “interne grens” blijft gelden
    - meeruren niet mogelijk voor werknemers die al gemiddeld 38 uur per week + 65 uur gewerkt hebben
- minimale werkperiode van 3 uur
- dagelijkse en wekelijkse rusttijd (1 1/35 uur)
  - behalve “echte overuren” en overuren “*onvoorziene noodzakelijkheid*”

2. Wettelijke grenzen blijven veelal te respecteren

- pauze na 6 uur werken
  - behalve “echte overuren”
- inhaalrust voor zondags- en feestdagenarbeid
- beperkt aantal uren nachtarbeid

3. Inhaalrust bij overuren

- inhaalrust voor elk overuur
- tijdstip inhaalrust in onderling overleg te bepalen
- op moment dat de werknemer normaal had moeten werken (werkelijke inhaalrust)

C. Conclusies

- verandering op komst?
- principes goed kennen: zekerheid én flexibiliteit kunnen ook in een wettelijke planning hand in hand gaan